

LA TORRE

SETMANARI CATALÀ

FESTIU IL·LUSTRAT Y LITERARI

10 CENTIMS lo número per tot arreu.

Preu de subscripció 2 R^s al mes.

REDACCIO: San Pau - 56-Lit.

D. M. RAMOS CARRIÓN

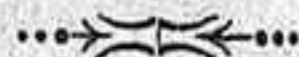

Dintre l'escena espanyola ha sobressortit son nom; celebrada es per tothom del seu geni i' auréola. Há escrit obras de *mistó* entre ellas "La Tempestad" y "La Bruja", y ha alcansat molts llores y admiració

Miguel Ramos Carrión

SUMARI

TEXT.—Una consciencia (conclusió) per E. Guanyabens.—Fuencarral, poesia, per Serrallonga.—A D. Manel Cañete (consell de amich.)—A Reus, poesia per A. Ferrer y Codina.—Teatros per un cómic retirat.—Campanadas.—Una proporció, poesia per Dolores Mont.—Epigramas, per T. Vilár, J. Staramsa y Lluís Salvador.—Lo Marxant, poesia per V. Mata la C.—Historia natural, descrita en vers per Modest Busquets Torroja.—Secció Regiliosa.—Telegramas.—Secció de Trenca-closcas.

GRABATS.—D. Miquel Ramos Carrión (retrato) per Punts suspensius.—Cassera, per Pim, pam.—Transformacions, per F. Gomez S.—D. Joseph Zorrilla, retrato per Punts suspensius.—Una consulta, per A. Ferrer.—Gelats, per Cilla.—Fumadors y Progrés per Efigs.

FOLLERÍ.—La nostra bandera per E. Guanyabens.—Pobre au-cell per J. Ayné Rabell, ab ilustracions de F. Gomez Soler.

UNA CONCIENCIA (!!!)

(Conclusió.)

IV

Nx vespre vingué á obrirme ell mateix. Vaig quedar com qui veu visions: sa cara, habitualment caracterisada per una expressió d'encaparrament y melancolía, havia recobrat la afabilitat dels primers anys de sa jovesa; y sos ulls, que tres nits abans encara á lo millor restavan encantats en qualsevol objecte sense véurel, pareixian animats per un foch desconegut. Sa excitabilitat nerviosa era gran: ben clar se veyá que estava baix lo ple de la influéncia d'una emoció recent que 'l dominava. Sa expresiva manera de respondre á la meua bonanít, acompanyada d'un significatiu—*Entra, noy, entra*, me feren endevinar alguna cosa. En efecte, En Ribas havia arribat, per fi, á descubrir la incógnita desitjada. Després d'anys sencers de privacions y sacrificis, en los que no hi guanyava gens ni mica sa cada dia mes delicada salut, veyá coronada la seva obra ab la llegítima satisfacció que proporciona al home de ciencia son triomf sobre la mateira. Al home de ciencia, sí; perquè mon ditxós amich, desde aquell moment, ocuparia en lo temple de la gloria un lloch honrós al costat dels Papin y dels Daguerre, dels Edison y dels Darwin.

No li faltava sinó posar en práctica lo fruyt dels seus afanys, y sa fortuna y sa gloria eran cosa certa. Però ¿cóm? Ell, tancat tota sa vida en una impremta, y sense otras relacions (y ab prou feynas) que las de sos companys de treball, no coneixia á ningú que pogués dispensarli una discreta protecció, y molt menos proporcionarli 'ls medis pecuniaris indispensables pera treure á la llum del dia son prodigiós invent.

Mes ¡oh ditxa! de sopte recordá que D. R. W., enginyer intel·ligentíssim y persona á qui ell anys endarrera havia compaginat un tractat sobre llum eléctrica, era home de posició y podria tréurel fàcilment del apuro. ¡Cóm dintre no hi havia pensat mes prompte! Estava quasi segur de que era un home de bé, además de que sa il·lustració acabava de garantirli sas bonas qualitats morals. Era capás de ferli aquell favor: ¡vaya si li faria!

V

En efecte: D. R. W. s'aportá ab ell com tot un home. Després de ferse cárrech del secret de mon amich, se li oferí, no solament á proporcionarli recursos pera tirar endevant la realisació de sa grandiosa teoría, sinó que s'encarregá ell mateix de procurarli lo més prompte possible 'l corresponent privilegi d'invenció.

VI

Desde alashoras en Ribas torná á ésser lo mateix d'anys endarrera. Ningú sabia á qué atribuir la nova metamórfosis d'aquell ser excepcional: sols jo estava com sempre en lo secret. Treballava ab lo dalé d'abans, sortiam cada vespre, y fins la pobreta de sa mare, al véurel altra volta rialler y carinyós ab ella, semblava que s'hagués tret vint anys de sobre.

VII

Una nit (devian ser las nou) vaig trucar á casa seva. Com de costum sa mare vingué á obrirme, y 'm digué ab la familiaritat de sempre:—Vosté mateix: entri, que 'l trobará llegint lo diari.

En lo seu quarto hi era, en efecte; lo diari també es cert que estava obert sobre la taula; però no era que en Ribas lo llegís: sens dupte, cansat del treball del dia, havia comensat sa lectura é insensiblement s'havia endormiscat tot enterantse d'alguna cosa que no li interessava gayre: la actitud en que 'l vaig sorprendre ho explicava.

Vaig atansarmi per darrera, de puntetas, ab la innocenta intenció de donarli una sorpresa alsantli 'l cap y tapantlo d'ulls ab las mans; però al portarho á efecte vaig quedar esglayat: la testa d'En Ribas era mes freda que 'l marbre y pesava com una bomba. Un crit d'horror s'escapá de ma gorja al fixarme en sa cara, completament desfigurada per una expressió terrible de despit y ab la grogor dels cadavres.

Desesperat, sense saber lo que 'm feya, vaig cridarlo pel seu nom jo no se quantas vegadas; mes tot en va: feya ja estona que havia agafat lo darrer son.

Anava á sortir del quarto, tal vegada pera cridar als vehins... potser pera trossejar inconscientment lo cor de la pobra vella... ¡qui sap!... quan soptadament, en mitj de tanta confusió, un raig de llum vingué á aclarir mas ideas. Torno endarrera, agafó febrósament lo diari, devoro ab la vista 'l contingut de la plana que mon amich llegia, y entre d'altres hi veig la següent noticia: "L'intel·ligent enginyer industrial D. R. W. acaba d'obtenir privilegi per la invenció d'un mecanisme que farà impossible, en lo sucesiu, tot sinistre marítim per submersió: per fi 'l talent del home ha lo-grat triomfar del poder dels elements. Augurém al senyor W. un venturós pervindre y una fama universal, aixís com l'agrahiment de la humanitat en pes."

VIII

Després... no 'm recorda sinó que vaig perdre 'l món de vista... y que al tornarho á veure 'm trobava á casa meua, rodejat de tots los de ma familia, que solícits feyan, pera retornarme, tot lo que es possible fer en semblants cassos.

Al coordinar mas desfiladas ideas, mentres lo plor corria per mas galtas, vaig recordarme d'aquells dos versos d'En Bartrina:

“¿Com no duptar del món, qui en ell hi troba
solsament falsetat é hipocresía?”

E. GUANYABENS.

EUENGARRAL

Francament; estich en bábua
y no sé hont soch... de vritat;
que tant xisme de vehinat
casi bé ja 'm dona rabia.

No surten ara dient
ab declarada malicia,
de que no ha dat la justícia
lo resultat consequent!.....

No sé pas lo que volían...
No puch pensar lo que 's creyan...
Pero, senyors, que no ho veyan?
Lo sucsehit no presumían?

La justícia *cronològica*
diferent podía obrar?
jo, al menos, hi veig vessar
per tots los *bordes* la lògica.

Desde que 's vá posá en tela
de judici, el protocol,
que veig clara com lo Sol
la ignocència de 'n Varela.

Y quan aquella algarada
de l' opinió en contra d' ell,
deya yo per mon cervell:
La opinió vá equivocada.

—Qu' es l' assessí!...—Qué ha de sè'!
—Sí, es veu ben clar.—Donchs no 's vèu.
—Que 'l matarán!—No ho creyèu.
Qué tal? Qui anava mes bè?

Lo qui tè culpa, no du
lo cap tant alt; no pot ferho,
Ni menos tira 'l sombrero
á la cara de ningú.

Ni demostra tants afanys
per descubrí als assessins,
ni es desmaya aixins y aixins
com nineta de poch anys.

Ni exclamar pot plé d' enfado
tornantse groch y vermell
alló que va dir á aquell:
La cara de un hombre honrado!

Deu te 'n quart, á tu, trovarti
al puesto d' ell, sempre dich;
é igual que l' Arias estich:
per mí Varela es un mártir.

També sembla que hi ha algú
que no está conforme en quant
la llibertat de 'n Millan;
jo ho trovo lògich com hú

y hú fan dos. Fóra molt trist!
Si al carré á l' altre van veurer
molta gent, també ell pot treurer
á altres molts que no l' han vist.

Yo rés afirmó, ni 'm fico
á disputar si ha sigut,
pero sé que 's molt pelut
lo sortir del *Abanico*.

Al qu' entra allí jo recelo
que se li pot dir: *Bon dia!*...
Allavors, perquè tindria
lo nom de *Cárcel-Modelo?*

Ni de qué hagueran servit
los millons que vá costá?
Qui aixó vulga disputar,
pot ben tornarsen al llit.

Resultat: que si 'ls han trèt
á tots dos en llibertat,
jo ho trovo molt acertat.
Igual haguera jo fét.

Y la Higinia y la Dolors?
Yo trovo que la sentència
no adoleix de deficiència;
no n' adoleix; no senyors.

Tocant á Higinia, está en tot
tothom conforme; es veu bé.
Ara, per Dolors, ja sé
que no falta qui fá 'l bót

dient si perque l' altra ha dit
habent dit ans lo contrari;...
y que quin crédi' han de darhi
á qui tant s' ha contradit...

Que perque valor donar
á una cosa y altra no,
dant forsa de conclusió
al que fals pot resultar?...

Quant ells ho han fet, certs n' están,
qu' es gent qu' al dir: *Aixó era,*
ja hi podéu aná al darrera
ab un fluviól sonant.

En tot se 'n ha de ser périt.
Nosaltres no ho veyém clá.
Dir del pá, vi, y del vi, pá,
y ser cert;... aquí está el mérit.

Els periodistas també
n' han arrancat un bon nap.
N' han eixit ab la ma al cap,
que... ab franquesa, els hi está bé.

Y que si no ixen compares
fins las costas pagarán,
ben fort!... qu' es vagin ficant
ab camisas d' *etzabaras*.

Lo cert es que s' es estrèta
la vritat, que ja es molt dí;
queda el crim castigat y
la vindicta satisfeta.

Y sols exclamá 'ns acut
que 'l procés es gran! soberbi!
digne en tot d' aquest proverbi;
qui gemega ja ha rebut!

SERRALLONGA.

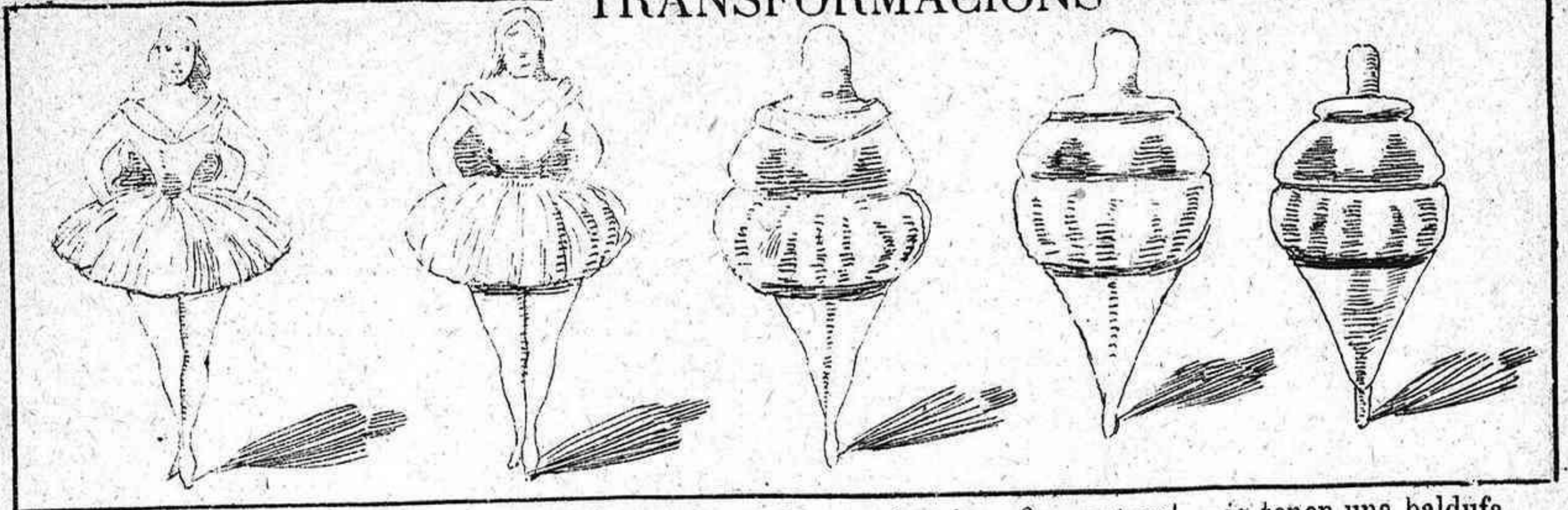
CASA DE COMIDA

Las noyas, cassan de nits,
los cessants, de nit y dia;
y van á cassá ab neguit
doblantse y fent cortesia.

Lo fondista, al veure un gat,
crida: ¡llebra!, y va al darrera;
y aquestas tres ja han parat
las telas per fer cassera.

TRANSFORMACIONES

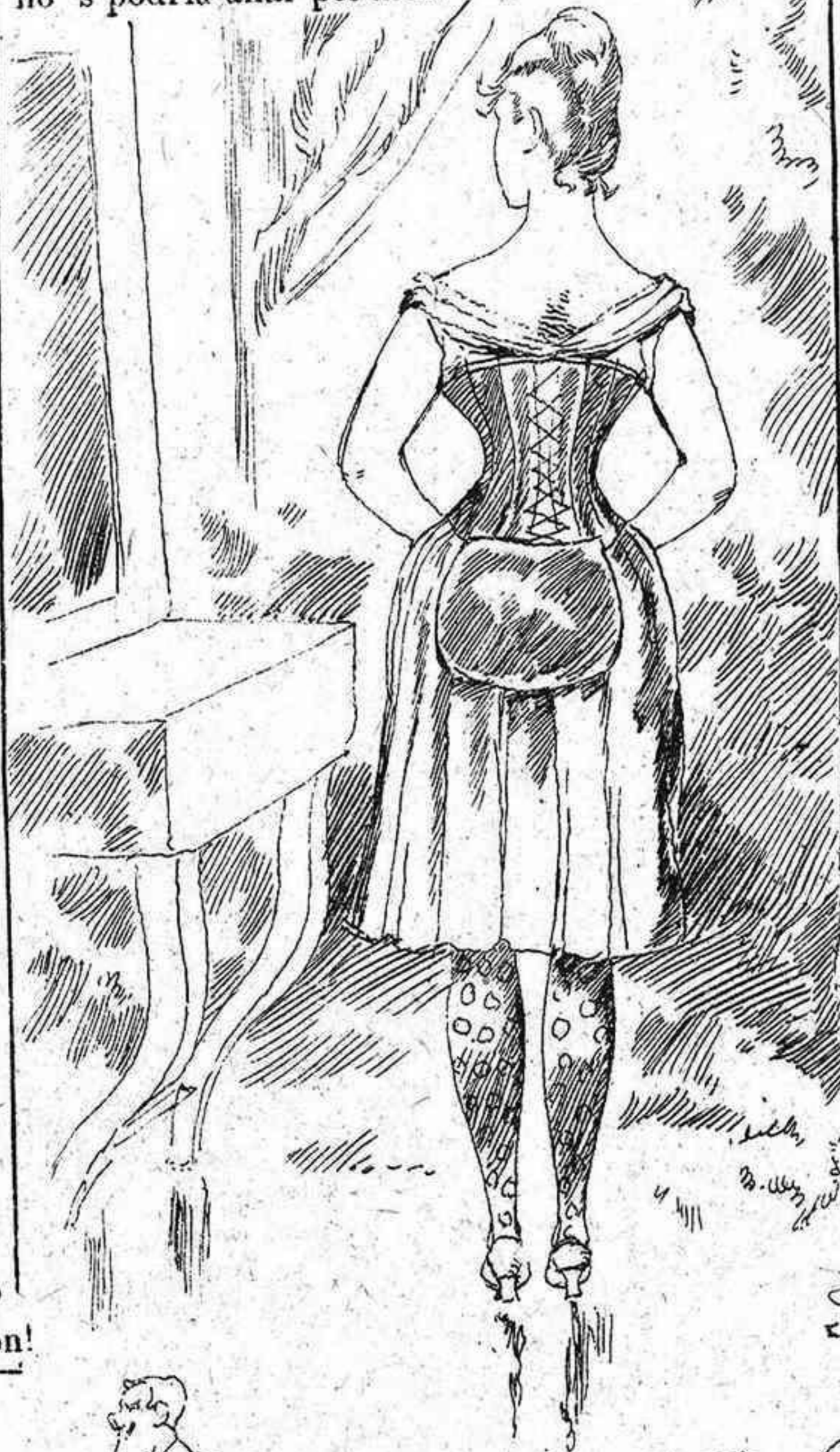

Observin: 's cuadra, s' alsa — de puntetas, s' esteraifa, — se la miran fixo y ¡pam! — ja tenen una baldufa.

¿Qui pogués ser polissón?
¡Com tremolo, voto al món!

Diuen que la moda d' are
es no portar polisson;
donchs jo crech que sense guardia
no 's podria anar pel món.

Vaja, Pau, no te la miris;
¡no t' estiris, no t' estiris!

Reverencias, encaixadas,
frases dolsas y plascents;

en las clases elevadas
tot aixó son... compliments

A D. MANEL CAÑETE

Senyor Manel, créguim, no 's fiqui en lo que no enten, del contrari aquesta fama de sabi que li ha donat lo *vulgo*, caurá com un castell de cartas per la bufada d' un noy entremaliat.

No fa molt que l' autor del "Otger" va donarli en las columnas de "El Noticiero" un revolcón que no compon rés el del picador Amaré en la segona corrida de la temporada, y ara D. Salvador M.ª Granés n' hi ha donat un' altre que casi ens ha fet venir ganas de plorar. Ya sabém lo seu sistema qu' es alló de que: *al buen callar llaman Sancho*, y dará la callada per resposta com ho va fer ab la filípica á la madrilenya que va propinarli lo autor de la tragedia catalana, pero es un sistema aquest, que si bé acostuma á donar bons resultats, per alló de que no hi ha rés tan difícil com coneixer un tonto si no obra la boca, en cambi, un que com vosté, no hó siga, demostra ó que té culpa ó que nó te prou valor ó saber per defensarse.

Nosaltres, francament, l' haviam també tingut per sabi, fins avuy, pero desde aquestas dugas planxas ya casi 'n dubtém y com per altra part la elecció de 'n Comelerán per membre de la Academia 'ns havíngut á demostrar que 's pot ser academich sense ser sabi ni molt menos, y per altra ens hem adonat que vosté á escepció del sonet que dedicá á Espartero, puig 'ns agradá moltíssim no té cap obra publicada ó trevall que valgui dugas pessas de dos (cinch céntims poch mes ó menos) casi comensém á creurer que la seva sabiduría no es mes qu' un mito; rés, una broma que haurán volgut gastá ab vosté alguns tranquils.

Suposém qu' encara qu' aixó li diguem en catalá, ens haurá entés desseguida, pues un senyor qu' está tan al tant de nostra literatura y que coneix tant á fondo nostra historia regional que fins arriba á saber que "Otger" no es un tipo lezendari sino histórich, tant seli endonará que 'ns espliquém en un idioma com en un altre.

Vaja, espolsis, torni á montar y procuri no caurer tant sovint.

A Reus.

Poesía llegida per lo primer actor

*D. Joan Isern, en lo Teatro Fortuny de Reus
la nit del debut de la Companyia Catalana.*

Avans de, com altres anys,
nostre Teatro mostrarvos
qu' admiran propis y estranys,
he sortit á saludarvos
en nom de tots los companys.

No haig de fer la apología
de las bondats d' aquest poble.
¿Que de nou dirvos podria,
sent dels nobles lo mes noble
de la hermosa patria mía?

¿Qui en ciencias y en arts empunya
lo ceptre? ¿quins hi ha mes dignes
d' aquí á la regió mes llunya?
¿Qui té los fills mes insignes
de la brava Catalunya?

Émula de ta germana (1)
que fou de Césars amiga,
ab tas glorias s' engalana,
y plena d' orgull t' abruga
ab sa *clámide* romana.

Y mentras que 's desmorona
de lo temps en los carnérs
l' úrch de la escelsa matrona,
tú vas cambiantli 'ls llorers,
carcomits de sa corona,

Que si 'l crit guerrér no s' ou
dels Escipions en lo Grau,
y ab riqueza que con mou
no créhua romana nau
front las platxas de Salou,

Si no brota del siséll
de Fídias bellesa ática,
y de Apeles lo pincell
no dona al lléns lo joyell
de la pintura simpática.

Encara l' eco retruny
á ton brau compte en Tetuan,
y lo vent porta á lo lluny
lo clamor que de 'n Fortuny
fa l' artista més gegant.

Y ab xifra tan gran qu' estranya
mil génis has engendrat;
y tothom en dir s' afanya
que ets lo poble que ha donat
mes fills ilustres á Espanya.

Y es tanta ja ta riqueza
y tos honors son ja tants,
que sols lo pensar fa fresa
com pots dú 'l pes dels diamants
en ton mantell de Comptesa.

Sempre avant ton lema es
sense mirar los perills,
y ho has dut tant al excés
que contas molts de tos fills
entre 'ls mártirs del progrés.

Y per lo plá y per la serra
brandas lo mall y l' aixada
quan está en quietut la terra,
qu' ets tant brau soldat en guerra
com en la pau benhaurada.

Per ta cultura probar
de tas mes grans epopeyas
la mellor ne pots mostrar
y es que tens cent xamáneyas
y tant sols un campanar.

Reus Juny 1889.

A. FERRER Y CODINA.

(1) Tarragona.

LA TOMASA.

GALERIA DE CELEBRITATS

José Llorilla

A stylized, cursive signature of José Llorilla, consisting of several overlapping loops and a long, sweeping tail.

D. JOSEPH ZORRILLA

Poeta gran!.. De vol ardit!
Princep del art!... ¿Qué hi ha, digne
de dir al autor insigne
de «La leyenda del Cid?»
Ta mellor executoria
de tas propias obras neix;
ton elogi, ets tú mateix;
y ton nom, ta major gloria.

Teatros

LIRICH.—Se 'ns ha dit que la companyia..... bé, si, ja es bona..... pero.....

ESPANYOL.—A pesar de la nombrada ab que venia precedida la última obra del Sr. Cano, titulada *Gloria*, hem de confessar que nostre públich la rebé ab tals mostrars de desagrado é indiferencia com no haviam vist may en nostres teatros. Bé es vritat que la obra en conjunt. es tan poca cosa y la trama y argument tan inocentón, que estiguerem duptant si l' autor de *Los laureles de un poeta* y *La Mariposa* era possible pogués ser autor de *Gloria*.

Ab honor del Sr. Cano debém dir, que algo vislumbrarem per los magnífichs pensamientos y valentia de sos versos, pero aixó no es lo suficient quan la obra resulta irrepresentable per la inutilitat dels personatjes y de sas situacions.

En fi, un altre al cove.

Destarotat en algo lo Sr. Mario, ha volgut resarcirse del fracás, resucitant *El sombrero de copa*, *Las tres jáquecas* y *El guapo rondeño*, que com en anteriors temporadas obtingué grans aplausos la companyia per lo notable desempenyo que dona á eixas obras. Per'eixa setmana s' anuncia l' estreno de la comedia de D. Miquel Echegaray *El Enemigo*.

Veurem qué 'n resultarà.

CATALUNYA.—Segueix representantse ab lo mateix entusiasme del día de son estreno *A espaldas de la ley*. Lo disapte de la present setmana vindrán á presenciar la obra, sos autors, en vista dels incessants prechs de sos amichs, actors y premsa d' eixa capital. 'Ls hi augurém un triunfo.

Lo Sr. Calvo (D. Ricard) ha representat últimament *La novela de la vida*, en la que obtingué molts y merescuts aplausos, per l' acert ab que desempeña lo paper de protagonista, sent molt ben secundat per la Srta. Calderon y senyor Gimenez.

NOVEDATS.—*Gli Ugonotti*, *Il barbiere di Siviglia* y *Faust*, son las tres óperas que ab espay de una setmana s' han posat en escena, y en ellas han demostrat sas facultats sent per lo tant molt aplaudits las Sras. Ferni, Fons, Marra y Gasull, y los Srs. Gasparini, Brotat, Carbonell y Bachs, així com també lo mestre Sr. Perez de Cabrero, que ha dat mostrars de son talent y activitat, puig totas las obras han sortit molt notablement ajustadas.

Se prepara *Maria di Rohan*, anys ha no representada.

TIVOLI.—Si tractan de tenir lleno y lo públich ganas de sortirne satisfet ja ho saben, *La Bruja*. Ja son á la 50.ª representació, y encare que algun periódich hagi parlat del fracassat éxit, podém dir que cada día es plé. Si aixó no es tenir éxit *venga Dios y véalo*.

Pel benefici de la Srta. Soler Di-Franco, s' anuncia *El milagro de la Virgen* y lo preciós vals del mestre Arditi *Il bacio*. No faltarà concurrencia.

CIRCO ECUESTRE.—Ab un éxit sumament grandió debutá la familia Nagel's, que son en son género (jochs icarís) los artistas més notables que han vingut en eixa capital.

Es verdaderament assombrós la llimpiessa y seguretat que demostren en sos exercicis, per lo que logran que 'l públich los interrompeixi freqüentment ab sos aplausos.

CALVO-VICO.—Lo disapte passat s' estrená *Escuela Modelo* que resultá ser una intencionada crítica de certa *cárcel modelo* inmiscuida ab un célebre procés molt similar per exemple al de Fuencarral y en ell també hi figura un jove molt aixerit y algo mes; que de igual modo surt de la *escuela*, que frequenta diversions y ab igual garbo vesteix lo traje de colegial que 'l de *chulo*. A pesar de la bona intenció á sos autors y de saber buscar las principals peripecias d' aquest jove tan calavera, hem de fer anotar que no estigueren molt acertats per lo que al final lo públich vá saludar á la obra ab algun siseo.

El lucero del alba, obtingué notable éxit per part de la Sta. García (puig ja es sabut, qu' es una de sas obras favoritas) sent regularment secundada per los Srs. Videgain y Alfonso.

Se prepara *El año pasado por agua*, en la que la Empresa, no hi ha planyut gasto ni sacrifici de cap classe, puig lo Sr. Chia está pintat varias decoracions.

PALACIO DE CRISTAL.—Segueix essent l' artista predilecte de 'ls concurrents á eix local, la simpática *diva* espanyola Srta. Otero. També obtenen molts aplausos lo quadro flamench y la *troupe française*, notablement aumentada.

UN CÒMICH RETIRAT.

Campanadas

La Companyia Catalana que va acabar lo dijous passat sos compromisos en lo Teatro Principal de Tarragona, está recullint molts llores y pessetas en lo Teatro Fortuny de Reus.

A últims del present mes vindrá dita companyia á Barcelona, de pas á l' Ampurdá, en hont seguirá hasta 'l fi, la temporada d' estiu.

Segons un telégrama de París, s' ha inaugurat prop al quar Billy una plassa de toros baix lo cárrech de una societat francesa.

Los toros semblavan talmant cabras y los *Lidadores* que eran landesos, *fantotxes*.

Varios espectadores, entre ells una senyora molt elegantá, protestaren enérgicament per medi de xiulets, de semblant enganyifa, mes, sulfurats per la rambatja los aficionats al art tauromáquich, expulsaren del local als alborotadors menos á la senyora.

Que sent de Córdoba filla,
ab molta gracia y salero
veyent semblant desacato,
d' un cop furient de sombrilla
va parti 'l nas d' un torero
que are li dirán: *El Chato*.

Dos gitanos s' han desafiá en un poble d' Andalucía, quedant mort un dels contrincants.

Al emportarse al sócio cap á la presó, cridava una gitana als municipals:

Ay maretá meva!.. Deixéulo anar que eran cunyats...

La llagosta en Constantina fá estragos.

Es tant lo espessor y extensió qu' ocupa lo destructor insecte, que ls habitants d' aquellas terras no veuen lo sol per més que 'n fassi.

Días passats, un núvol formidable de llagostas, detingué á un tren que corria á tota velocitat.

Més de 100.000 indigenas están llogats pera destruir semblant plaga, á fi de veurer si salvan la cullita.

En Espanya no tenim llagosta, pero en cambi tenim polítics que no deixan res, per vert que sigui.

Als que deyan que ab motiu de cubrirse lo *ex-Hotel Internacional* en 53 días era 'l *summum* de lo impossible y de la activitat catalana, debém notificarlos que en 16 días se construirá lo teatro *Nuevo Retiro* en la Rambla de Catalunya, cantonada al carrer de Ronda.

No 's creguin que apesar de tanta premura sigui obra de quincalla, com fou la del Hotel, puig que la fatxada del teatro, aixís com la del café, será de pedra, y 'l sostre será notable y pintat degudament.

Dit local tindrà cabuda per més de 3,500 personas. L' edifici ocupará una superficie de 95,000 pams quadrats.

S' inaugurarà lo día 22 del corrent ab las conegudas sarsuelas *Ki-ki-ri-ki* y *El plato del dia*, además de dos de novas.

La companyia será la mateixa que ab tant extraordinari éxit ha actuat l' hivern passat en lo Eldorado, á excepció de la Srta. Malleu, y aumentada per dos tiples molt aplaudidas en Madrid.

Llegim en un diari que lo Director de Beneficencia ha enviat una circular á los gobernadors prohibint los específichs y anuncis del *titolat* doctor Audet.

La meva sogra está desconsolada pus li havian assegurat que ab los remeys del *titolat* doctor, encara podia proporcionar-me una segona edició de cunyadets y cunyadetas.

De quina pedregada m' he escapat!

UNA CONSULTA

—Home, donguim un camí;
la dona me la fregeix.—

—(Recristo, si descubreix
qu' ella passa 'l rato aquí.)—

—¿Ja es fora?

—Sí, se 'n ha anat.

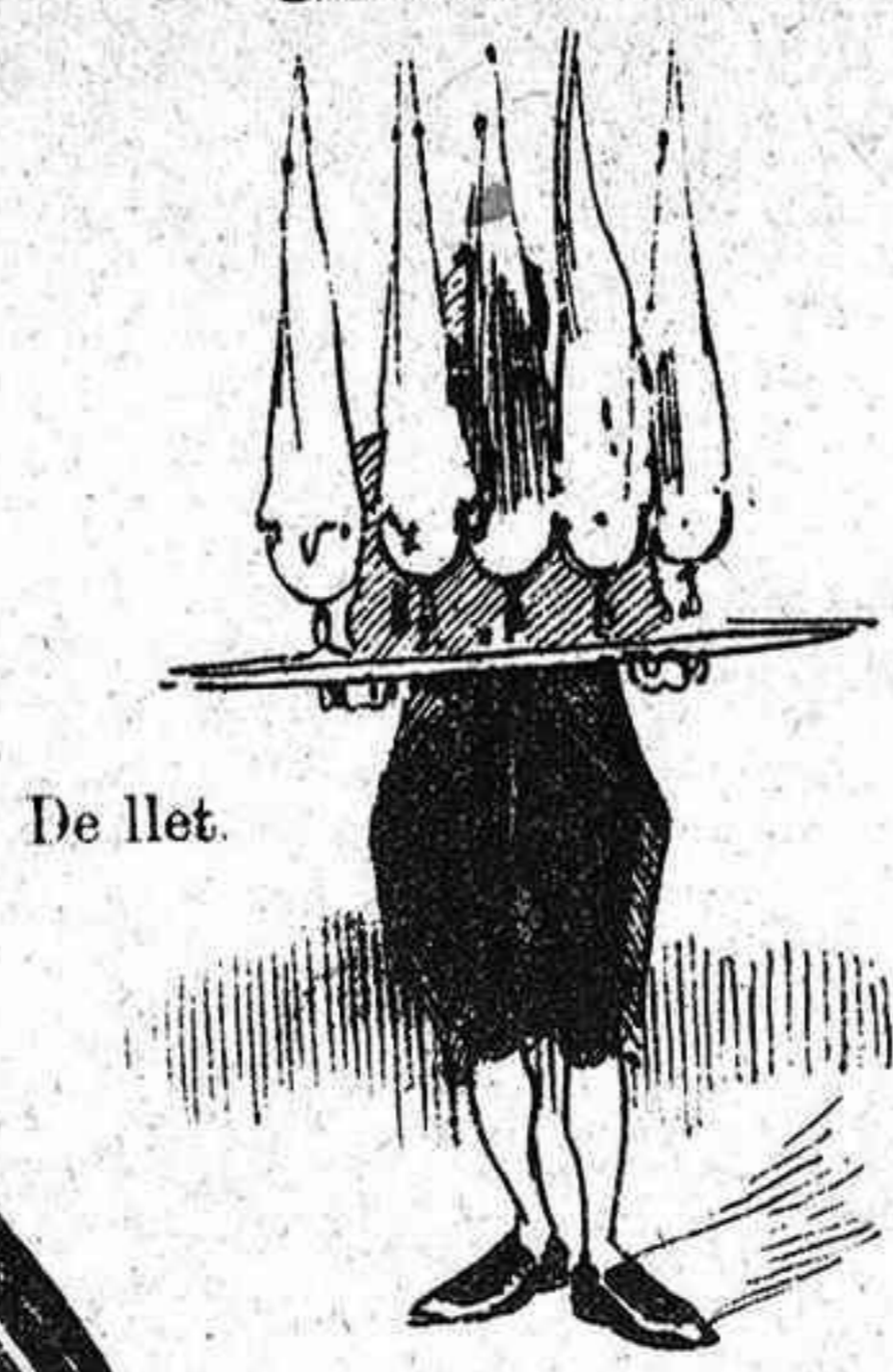
—¡pobrer Pep!... y 't consultava
que la dona l' enganyava...

—¡Quin cas per un abogat!—

LA TOMASA
GELATS

De crema.

De llet.

Passat.

De vainilla

Pilla

En Quintanar de la Orden, se feya una professó católica, quan un grupo gran de protestants la va empendrer á garrotada seca ab ells, armantse una verdadera batalla campal. Al acabarse la colissió, es veyén per terra las banderas dels dos bandos ab lo següent lema: *Amaos los unos á los otros.*

Bufa!.. quin amor mes entranyable!

Las jardineras y tranvías continúan fent de las sevas. Ja es cuestió de sortir de casa confessat, combregat y fins extremaunciat.

Tan prompte la víctima es un vellet, com una criatura de pochs mesos arrabassada dels brassos de sa mare.

Los aurigas se burlan de 'ls edictes municipals y fins de la humanitat entera, y si no se 'ls castiga ab má de ferro

Ja hos dich qu' estém ben posats
ab eixa xusma ordinària,
que fent tals atrocitats
sembla qu' estiguin llogats
á una empresa funeraria.

No n' hi havia prou d' entarugar las vías públicas de fustas podridas, que are una empresa extranjera pensa fer proposicions al Ajuntament per entarugarlas ab planxas d acer.

D' ensá qu' en Rius y Taulet
administra á Barcelona,
de cónquibus tots fém nèt
ab los tarugos que 'ns dona.

A Mora de Ebro, s' ha mort un subjecte de un tip de riu-rer.
Debía cobrar del Estat.

A un mestre d' estudi de Galicia l' han encausat perque 's menjava lo brenar dels noys que 'n portavan á estudi.

Veyám si privantlos de aquest alivio algun dia 's menjarán als noys.

La gana no vol rahons.

La senyora *Publicidad* que si la dona per pegar busca el garrót més groixut, quan agafa 'ls incencers es capás d' omplir de fum un barri.

Bé, aquell: *Comedia per*, vol dir qu' es original, arreglo ó traducció?

Home diguiho que no li sabrá greu al seu colaborador Sr. Llanas.

Nostre amich y company de redacció en Joseph M.ª Codo-losa, está apunt de donar á la estampa una obreta bastant oportuna titulada *De la Font Groga al Parnás*, sent ni més ni menos que un *judici crítich-humorístich* de tots quants han cultivat y cultivan la literatura catalana en lo present sigle, donanthi com á *complement una nova art poética*, ó *modo y manera* de fer versos sense estudiar; esperém será ben rebuda per lo públich y agotada en pochs días la edició.

PUBLICACIONES REBUDAS.—Ha visitat nostra Redacció *L' Aureneta*, important revista setmanal que n' es director D. Anton de P. Aleu, y que ab extraordinari éxit se publica á Buenos Ayres.

Inútil creyém dir ab lo gust que hem rebut sa visita, sent com és, l' órga de la numerosa colonia catalana, que encare que á llunyanas terras, no olvida lo seu amor patri y regional.

Queda establert lo cambi desitjantli llarga vida.

UNA PROPORCIÓ

Senyoretas ó ninetas:
avuy que la mussa 'm pica
si m' escoltan una mica,
'ls diré quatre cosetas.
Atenció per un instant
'ls demano molt formal;
no 'ls faré pagar cap ral,
ja 'ls ho dich per endevant

Entre vostés hi han solteras
que tindrán (no pot duptarse)
moltas ganas de casarse
perque son ja casaderas.
Donchs avant; si n' hi ha alguna
tal com are jo demano,
sobre tot li recomano
que passi quan fassi lluna
pe 'l carrer del Esquirol,
número dos, pis final,
que hi viu un municipal,
es á dir; no hi viu tot sol...
viu tot sol... acompanyat
de tres mossas, dos xicots,
una vella, dos gatots,
y un mico ben ensenyat.
Aquest fulano que dich,
es un gura molt trempat...
únicament qu' es grabat,
borni d' un ull, y gepich.
Ara bè: qui tingui gana
de casarse incontinent
ja li sè jo 'l pretendent.
El nuvi tan sols demana
ja sigui morena ó rossa
una noya ben tendreta,
ben amable, ben guapeta...
y que tingui... bona bossa.

DOLORS MONT.

EPIGRAMAS

—Qué tens, que vas coix Elias?
—Es que tinch mal al peu dret.
—Vetaqui, donchs ¡voto al ret!
perque ja no escrius poesias!

Un tal Soler que va fondrers
ja fá tres ó quatre mesos,
he sapigut qu' es á Lóndres
per no toparse ab *inglesos*.

Al moment en que 'n Rosendo
lo seu amor declarava
á una nineta, bramava
un ase ab soroll tremendo.

Y ella, después qu' ell exclama,
ab un accent ple d' amor:
que sents nena del meu cor?
diu: sento un burro que brama.

J. VILAR.

—Fa vuyt mesos que va á aprendre
de dibuix la Leonor,
y segons m' ha dit son pare
fa nassos y alguna fló.
—Doncas, ella á mi va dirme
que ja feya algun senyó.

J. STARAMSA.

Mal de caps diu que tè l' oncle
y per cert que no m' estranya
puig que tè una dessipel-la
y pateix de la migranya.

LLUIS SALVADOR.

Lo Círcul Catalá de Madrit

Ab pochs esforços n' hi ha hagut prou,
per crear en la capital d' Espanya un *Centre Catalá* á estil de 'ls que en América han sigut organitzats per compatriotas nostres, aymants de las tradicionals costums y llengua de la terra.

Si ahí eran uns quants iniciadors, avuy son bona colla disposats á representar en la Cort á la patria dels Aribaus y Piferrers.

Los propósitos del Círcul Catalá son tan dignes com honrosos, puig á més de defendre constantment los interessos de Catalunya, tindrán com fonament principi al l' ensenyansa y beneficencia.

Tots los elogis que podriam fer serian de més, puig lo millor elogi es dir que la junta iniciadora la componen las personas següents:

Com á President en Víctor Balaguer, bon poeta, bon patrici y sostenedor incansable de nostres gloriosos drets, lo doctor Letamendi, home doctíssim é inteligent; Bosch y Fustigueras, hábil polemista en lo Parlament, y donat á estudi científichs y profitosos, lo general Socias, veterano de nostres guerras y apassionadíssim per la terra catalana, Palau, escriptor de gran valúa y literato distingit á més de ser enginyer de gran talent. Aqueixos quatre son los Vice-presidents, seguint en l' ordre d' elecció los Vocals Marqués d' Aguilar, Grases y Lorenzale.

Ab tal cos de Junta y tal Presidencia, no cal pas afegir que lo Círcul Catalá de Madrit tindrán una vida propia, y podrá sortir triunfant de sos patriótics intents.

PAU DE LA LAYA.

Historia natural

Qu' era manso com un bé,
me deyan quan era noy
si estava quiet; si molest
me deyan tots, borinol.
Si estava groch; ¡quin mantrill!
Si vermell: ¡quin perdigot!
Estornell, si era aixerit,
mes si era tonto: ¡quin pop!
Si traïdor, me deyan tigre;
toro si 'm veyan furios;
bacallá, si estava magre;
si estava gras: ¡quin toixó!
Si plorava 'm deyan tortola;
si cantava russinyol;
si era astut, qu' era guineu;
elefant quan era fort;
si era avaro 'm deyan ratx;

mosca d' ase si enfadós;
si anava corrent, caball;
tortuga si poch á poch;
si tenia por, gallina;
si 'm veyan valent, lleó;
si saltava, 'm deyan cabra;
si menjava massa, llop;
si menjava poch, aussell;
y si gens, camaleon.
Si parlava massa, lloro;
si estava callat, mussol;
si feya me gustan todas
¡quin gall! me deya tothom,
y no 'm diuhen sangonera
desde que empleat no soch.
Aixó va durar molts anys,
mes quan ne tinguí dinou,
—¡Prou!—vaig dir;—¡no so més bestia!
¡gracias á Deu ja soch hom!
¡Ah! ¡sí! donchs espérat, mano;

y vam comensar de nou.
Vaig coneixe á una minyona,
la seguía, 'm deyan gos;
la feya riurer: ¡quin gal!
si sumicaba: colom.
Si estava fret, una serp;
al rondá pel carré, un os.
Quan vaig parlar de casori
—¡quin llus!—me va dir tothom,
y desde que so casat
tothom exclama: ¡quin bou!
De modo qu' antes y ara,
desde qu' estich en lo mon,
he sigut jo sol més bestias
de las que descriu Buffon.
Y estich cert que quan me mori
exclamará aixis tothom:
—¡Pobret! ¡quina mort més quieta!
¡ha mort lo mateix qu' un poll!

MODEST BUSQUETS TORROJA.

SECCIÓ REGILIOSA

SANT DEL DIA.—Sant Cristo gros.
Funció en el Café de la Mosca.

Lo *Guexxo* predicarà la guerra santa y s' acabará la funció cantant tot l' auditori alló de:

Venimos de Monte Leon
y venimos echando el pulmón
sin dar á las botas betun;
Pata-tum, pata-tum, pata-tum.

QUARANTA HORAS: Han estat portant teca tots los colmadors de Madrid al sebre l' arribada de la *nostra* comissió.

PORT DE Sta MARÍA.

Vapors tots los dias carregats de carn humana p' el país de Xauxa.

S' adelantan pasatjes, y se garantisa lo no morirse de gana á bordo.

Telegramas

Lleyda, (atrassat).—Un altra irupció de bárbaros, ha entrat á la Mercé; fent escandalosa burla de Deu y los sants.

Quin valor!.. quins nets dels almogavers!

ATILA.

Lorca, (atrassat).—Per no perdre la costum, ha desaparegut lo recaudador de contribucions deixant un descobert de 120,000 pesetas.

JAESVELL.

Madrid, 12, 6 matí.—S' tem que los conjurats se tirin al carrer.

Aquí se sent molt que no siga desde lo pont de Toledo.

Y que detrás d' ells no ho fassin los que no son conjurats.

Y tots los que menjan turrons.

Y los que 'ls prenen.

XARADA

Prima y tres es nom de dona,
dos y una, un altre nom
Tres y una es una menja
que crech qu' agrada á tothom.
Si vols agua y 'm vols creurer
no vagis pas á la font,
ab mes certesa la trovas
si la buscas en la tot.

T. T. T.

LOGOGRIFO

- 1 2 3 4 5 6 7—Un vehícul.
- 7 6 5 1 7 4—Personatge de la Hist.^a Es.^a
- 1 2 3 6 7—Ciutat europea.
- 7 1 2 4—Personatge biblich.
- 6 7 1—Una planta.
- 3 2—Musical.
- 4—Xifra romana.
- 2 6—Proposició de lloch.
- 1 4 2—En molts llums.
- 4 5 3 7—Instrument de música.
- 5 3 2 6 2—Nom de dona.
- 1 7 3 1 2 3—Un ofici.
- 1 2 4 4 5 6 5—Un gran ingeni italiá.

T. ODORA.

SINONIMIA

Don Joan Total fabricant
vá al poble de tot, y 's mort
puig tot, tot lo dia buscant
una gran tot pel vapor,

JOSEPH ERRI.

TRENCA CAPS

DOROTEA PLANTABO

Formar ab aquestas lletras lo nom de un renombrat actor catalá.

TRES SABIS.

ANAGRAMA

L' altre dia mon cusí
que venia de total,
'm digué que per allí
fá més fret qu' en la total.

FANDILLETA.

MUDANSA

—¿Me sabrias dir, Marsal,
quí ha fet aquesta tot?
—¡Lo marit de la total!

TRONERA TRONAT.

GEROGLIFICH

L O O O O
X
L O O G O
O O O

CASTELLS CROSTA I.*

SOLUCIONS

EN LO INSERTAT A LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada.—*Vi-o-le-ta.*
Ters de sílabas.—*Ri car do*
Car do na
Do na to
Logogrifo numérich.—*República.*
Geroglífich.—*Per grants los malals de verola.*

LA TOMASA

PERIÓDIC IL·LUSTRAT Y LITERARI

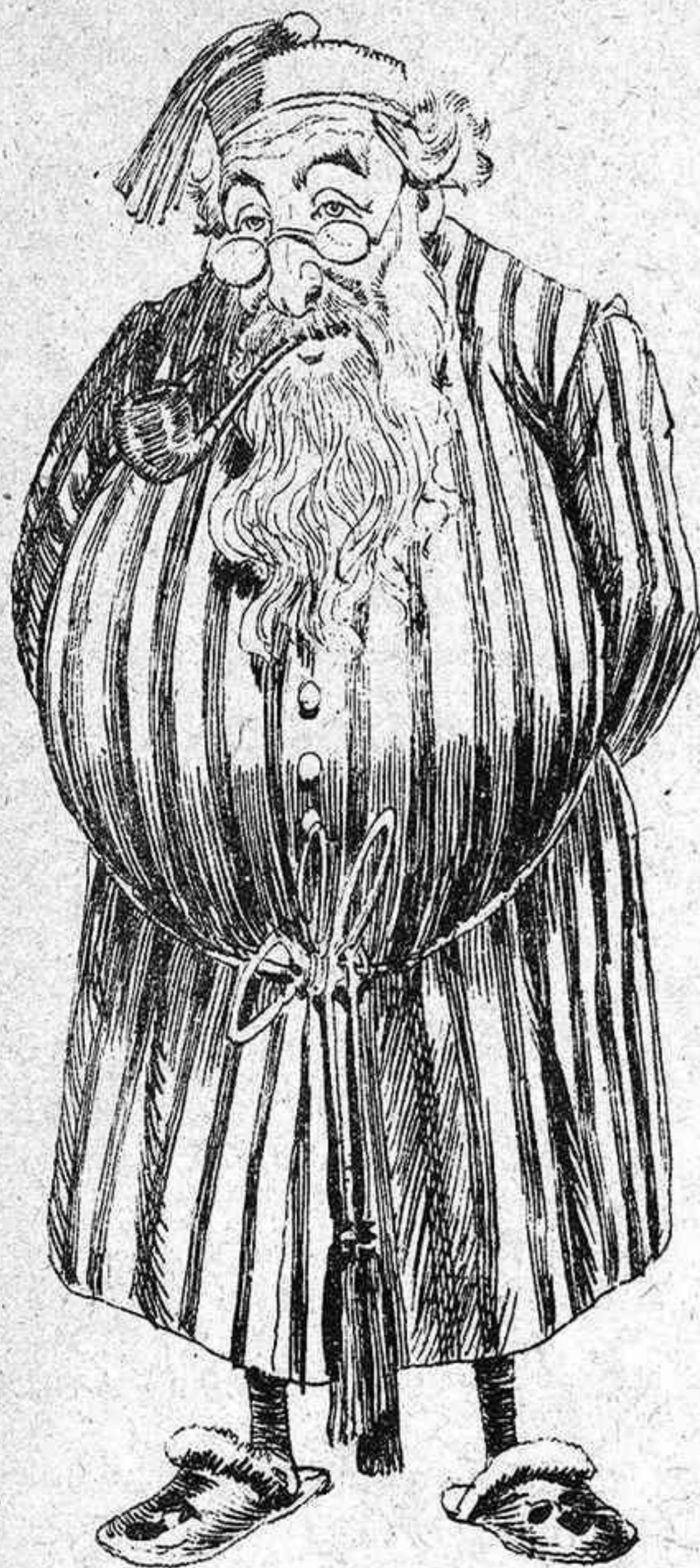
Suscripció (fora de Barcelona) 2 rals al mes.

Número corrent. 10 céntims

NOTA.—Tota reclamació podrà dirigir-se á la LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY, Administració y Redacció de dit periódich, carrer de Sant Pau, 56.

Lit. Barcelonesa, S. Pau, 56.—Barña

FUMADORS

Fumant, los homes de ahí
estavan grassos així.

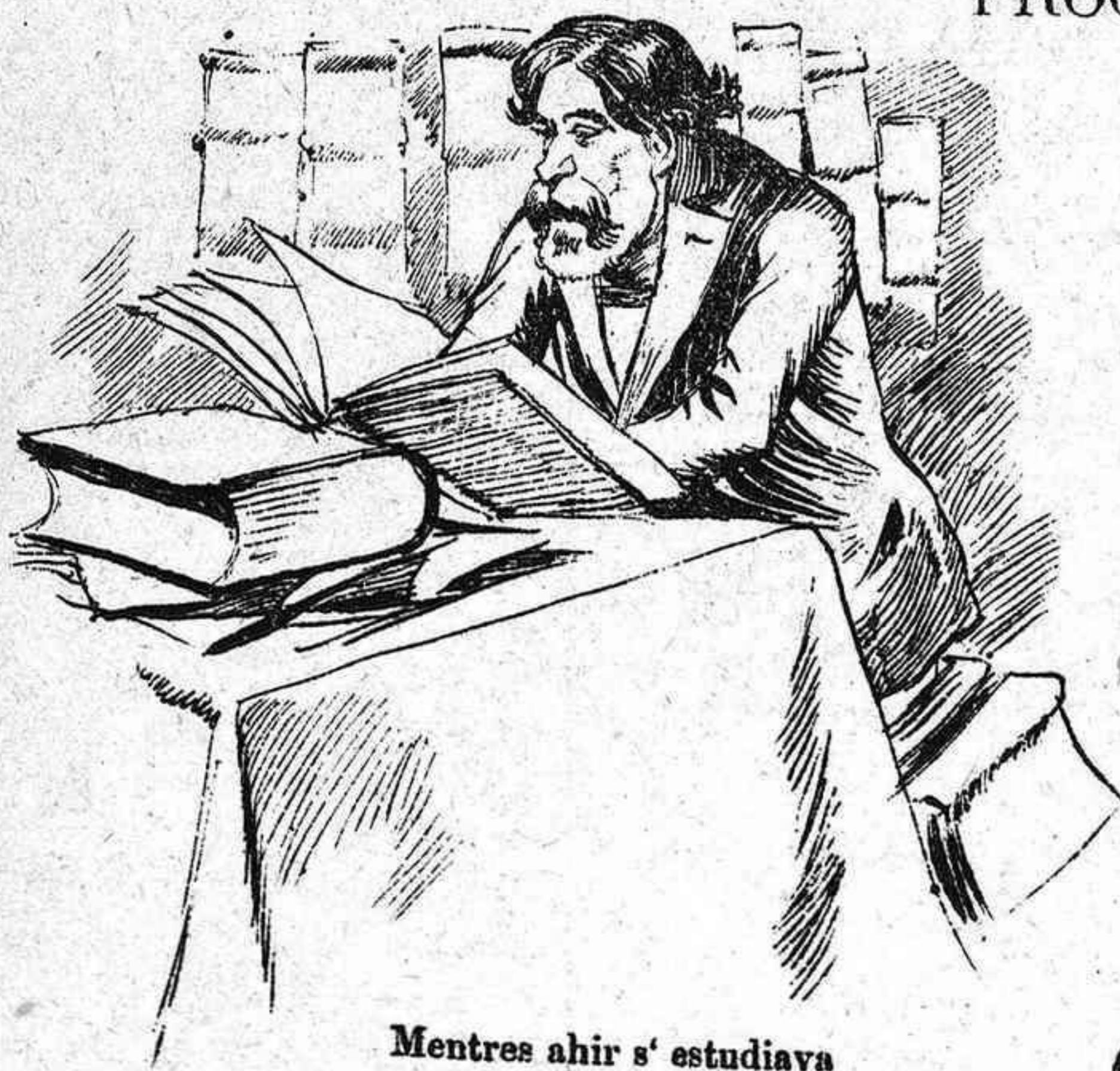

Apesar d' aixó, demá,
al neixer ja 's fumará.

Pero avuy, ¡válgam Sant Pau!
fumánt l' home 's torna un clau

PROGRES

Mentres ahir s' estudiava
per guanyar profit y honor

avuy los mes estudian
l' art del ganxo ó del amor.